

організації маркетингу на малому підприємстві полягає у створенні відділу маркетингу, який забезпечить чітку інтеграцію маркетингу у всі сфери діяльності підприємства. Такий спосіб є доцільним при чисельності персоналу малого підприємства більше 30 осіб та значних масштабах діяльності.

Перспективи подальших досліджень. Окрім визначення підходів в організації маркетингу на малих підприємствах в подальшому необхідно зосередити увагу на пошуку раціонального рішення при розподілі функціональних обов'язків серед маркетологів у випадку створення служби маркетингу на підприємстві малого бізнесу з урахуванням таких сфер діяльності як торгівля, послуги, виробництво.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. Гаркавенко С.С. Маркетинг [Текст]: підручник/ С.С. Гаркавенко. – К.: Лібра, 2010. – 712 с.
2. Котлер Ф. Основы маркетинга / Пер.с англ. - СПб.: АО «КОРУНА», АОЗТ «ЛИТЕРА ПЛЮ». 2004. - 698 с.
3. Лук'янець Т. А. Економічний механізм маркетингу: Навч. посіб./ Київський національний економічний ун-т ім. Вадима Гетьмана. — К.: КНЕУ, 2006. -464 с.
4. Маркетинг: навч. посіб. [Електронний ресурс]/ С. І. Чеботар, Я. С. Ларіна, О. П. Луцій, М. Г. Шевчик, Р. І. Буряк, С. М. Боняр, А. В. Рябчик, О. М. Прус, В. А. Рафальська. – К.: Наш час, 2007. - Режим доступу: <http://www.info-library.com.ua/books-text-9565.html> - (Дата звернення: 17.11.2014). - Назва з екрану.

УДК 504.03

СОЦІАЛЬНА МОБІЛІЗАЦІЯ МОЛОДІ ЯК ІНСТРУМЕНТ НА ШЛЯХУ ДО СТАЛОГО РОЗВИТКУ

Стратічук Н.В. - к.е.н, доцент Херсонський ДАУ

Постановка проблеми. Сьогодні українська держава переходить на шлях сталого розвитку. Вирішальним завданням на цьому шляху є розбудова демократичної, правової, соціальної, незалежної держави, інтеграція її у світове співтовариство, формування суспільства в якому існує не тільки пріоритет держави, але й людини. Реформи та зміни в усіх ланках суспільного життя актуалізують розробку суспільно-політичних проблем і, зокрема, проблеми вдосконалення взаємостосунків держави і молоді.

Адже взаємини держави і молодого покоління не тільки віддзеркалюють труднощі та суперечності перехідного періоду нашої країни, але й самі впливають на хід соціально-економічних та політичних перетворень [1].

На даний момент актуальною є проблема формування нових соціальних орієнтирів життєдіяльності молоді, становлення світогляду якої відбувалося

вже за умов нових пострадянських соціально-економічних та соціокультурних реалій. Тому необхідна цілісна і життєздатна політика держави стосовно такої великої та специфічної соціально-демографічної групи, як молодь. Найвідчутнішою для молоді є політика, яка функціонує на регіональному рівні, де безпосередньо вирішується більшість її проблем, створюються необхідні умови для соціального становлення та розвитку молоді. Саме тут вона проявляється як важливий механізм залучення молодого покоління до процесів соціалізації, стає доступною широкому загалу для розуміння, оцінки й сприйняття.

Стан вивчення проблеми. Мобілізація як процес цілеспрямованого або стихійного збільшення масової активності задля вирішення суспільно значущих цілей та проблем у деякій мірі вивчалася у теоріях демократії, починаючи з античної політичної думки (Платон, Аристотель). У епоху Відродження Н. Макіавеллі розглядав мобілізацію «сил народу» у взаємозв'язку зі встановленням сильної влади правителем. У епоху Просвітництва феномен соціальної мобілізації розглядали мислителі Ш. Монтеск'є, Ж.-Ж. Руссо, Дж. Локк, Т. Гоббс [2]. С. Ушакова досліджувала соціальну мобілізацію крізь аналіз ідеолого-пропагандистських кампаній кінця 1920-початку 1940-х рр.

Основним механізмом практичної реалізації концепції сталого розвитку стала децентралізація та втілення проектів з соціальної мобілізації місцевих громад. Ці процеси активно вивчаються ідеологами Проекту ООН ПРООН «Місцевий розвиток, орієнтований на громаду», що успішно втілюється в Україні. Зокрема, Дж.Сахом, О.Ремігою, В.Кононенко, які є авторами навчальних посібників з теорії та практики реалізації даних проектів.

Завдання і методика дослідження. На сучасному етапі, враховуючи наявність активних політичних процесів в нашій країні, молодь активізує свою діяльність і власними діями впливає на прийняття стратегічних рішень, а отже, вирішальною задачею стає визначення шляхів та технологій соціальної мобілізації молоді для сталого місцевого розвитку.

З подіями на сході країни, негативними явищами у виробничій сфері, погіршенням добробуту жителів тісно пов'язані й деструктивні процеси, що розвиваються в соціально-культурній сфері. Зумовлені вони хронічною нестачею коштів у місцевих бюджетах для забезпечення нормального функціонування закладів соціально-культурного призначення, різким зменшенням підтримки цих закладів сільськогосподарськими підприємствами, практичним припиненням державного фінансування розвитку сільської соціальної інфраструктури, низьким платоспроможним попитом населення на платні послуги.

Поряд з тим, усвідомлення молоддю важливості вирішення тієї чи іншої проблеми, розуміння, що такі дії направлені на досягнення благополуччя всієї громади або її частини, може стати стимулом не лише для загального схвалення дій місцевої влади, а й активного залучення самої молоді до конкретної діяльності.

Результати досліджень. Деградація соціальної інфраструктури села негативно впливає на молодь. Скорочення мережі шкіл, дитячих дошкільних установ, закладів культури й охорони здоров'я, підприємств побутового обслуговування і торгівлі, погіршення стану сільських доріг, транспортного обслуговування, тощо формує у молодих сільських мешканців стійке переконання в безперспективності сільських

населених пунктів як місця їх майбутнього постійного проживання. До виїзду із села спонукає й неможливість збудувати сучасне житло.

На сьогодні, на думку експертів «Українського інституту соціальних досліджень імені Олександра Яременка», основними характерними рисами у сфері кадрового забезпечення АПК є:

- гострий дефіцит кваліфікованих кадрів, особливо фахівців з вищою освітою (головні інженери, зоотехніки, ветеринарні лікарі, агрономи);
- дефіцит робочих спеціальностей, що вимагають початкового професійного рівня підготовки;
- низька укомплектованість кваліфікованими управлінськими кадрами (бухгалтери, економісти, юристи), низький рівень підготовки управлінських кадрів, у тому числі керівників;
- проблема оновлення кадрів, приплив нових кадрів, у тому числі молодих фахівців, молодих робочих кадрів.

Чимало селищ в Україні стикаються з проблемою пошуку інвестицій для вирішення нагальних місцевих проблем. Можливості органів місцевого самоврядування залучати додаткові кошти через створення різноманітних позабюджетних фондів останнім часом зазнали істотних обмежень. Тому громадські ініціативи звертають дедалі більшу увагу на механізми ефективного соціального інвестування, залучення внутрішніх ресурсів громади для вирішення нагальних питань місцевого значення.

Останнім часом все більшого розповсюдження отримують підходи до інтерпретації соціальної мобілізації, які пов'язані із впровадженням в Україні спільного проекту ЄС та ПРООН «Місцевий розвиток, орієнтований на громаду». Основною метою даної програми є мобілізація соціальної активності громадян у вирішенні місцевих проблем.

Для сучасного місцевого розвитку в Україні характерне збільшення громадських об'єднань задля втілення громадських ініціатив. Завдяки реалізації в Україні програм сталого розвитку ООН, громадяни стали більш інтенсивними у побудові успішних проєктів з покращення життя на своїй території, забезпечення власного місця проживання сучасними технічними засобами тощо.

Основою механізму соціальної мобілізації виступає самоорганізація та саморозвиток місцевих спільнот, що може зняти протиріччя між соціальним потенціалом молоді як джерелом розвитку і соціального прогресу та незадіяністю цього потенціалу з боку органів державного та місцевого управління.

Широкі можливості соціальної мобілізації вже були продемонстровані у рамках проєкту «Місцевий розвиток орієнтований на громаду». Завдяки організованій сумісній діяльності громад і місцевих влад, і за рахунок співфінансування міжнародних партнерів, вдалося досягнути значних результатів. Проєкт допоміг відремонтувати фельдшерсько-акушерські пункти, встановити вуличне освітлення, придбати шкільні автобуси, замінити вікна в школах і медичних закладах, а також забезпечити постачання чистою водою. Це все було зроблено організованими місцевими громадами за підтримки місцевої влади та спільного фінансування з боку Проєкту МРГ, місцевих бюджетів, приватного сектору та внесків громад. Тобто інструментарій соціальної мобілізації успішно використовувався для поліпшення інфраструктури населених пунктів, про-

ведення ремонтних робіт. Потрібно відмітити, що здебільше очолюють такі місцеві громади саме молоді люди.

Є приклади успішної соціальної мобілізації молоді і за межами Проекту. Молодь села Бережнівка, Кобеляцького району, Полтавської області спостерігаючи за негативними змінами, в результаті яких село почало вимирати, створила проект по покращенню свого села.

В ході цього проекту було розроблено SWOT-аналіз сильних та слабких сторін села. І виявилося, що кращих сторін на багато більше, а ніж негативних. На підставі аналізу наявного економічного та соціального потенціалу села Бережнівка, аналізу сильних та слабких сторін, а також загроз та можливостей села, молодь відзначила бачення політики в впровадженні стратегічних цілей, таких як, розвиток туризму, розвиток сільського господарства, забезпечення комфортних умов проживання мешканців села.

На даний період часу молоддю було вирішено збудувати дитячий майданчик на будівництво якого планується витратити 40тис. грн., дану суму будуть збирати з населення та з допомогою наявних на території села сільськогосподарських підприємств.

Завдячуючи цьому прикладу, можна сказати, що, об'єднавшись разом, молодь здатна вирішити головних проблеми, покращити умови життя, створити робочі місця, та разом з тим залучати людей до життя в селі [3].

Програми місцевого розвитку орієнтовані як на міські, так і на сільські території. Вони приділяють особливу увагу самовдосконаленню та відновленню громад, створенню духу самоорганізації та соціальної інтеграції. За підтримки ПРООН місцеві громади встановлюють та підтримують партнерські відносини з центральними та місцевими органами влади, приватним сектором та міжнародними донорами і тим самим покращують місцеву інфраструктуру, забезпечують трудову зайнятість, сприяють підприємництву, а також поліпшують якість надання найважливіших соціальних послуг (в освіті, медицині, водопостачанні тощо).

У цілому залучення молоді до сільської місцевості, безпосередньо пов'язане з рівнем розвитку сільської інфраструктури, в яку включаються такі аспекти як відновлення сільськогосподарського виробництва та відновлення житлового фонду.

Зараз в умовах системної кризи, щоб зберегти «українське село» і забезпечити його розвиток і процвітання, необхідна підтримка середнього та малого бізнесу. З цією метою при методичній і фінансовій підтримці органів державної влади необхідно в кожному селі на базі навчальних закладів або місцевого самоврядування створити «Школи молодіжного підприємництва». На базі цієї школи кожен охочий зможе пройти повноцінне навчання основам бізнесу, яке допоможе молодим селянам відкрити свою власну справу, в тому числі організувати своє особисте приватне або фермерське господарство. Але мало навчити, треба ще й допомогти в створенні своєї власної справи і особливо важлива фінансова підтримка молодих підприємців через надання субсидій.

Саме тому третя фаза проекту «Місцевий розвиток орієнтований на громаду» передбачає також підтримку сільськогосподарських кооперативів. Тобто кожен початківець, який звернувся за допомогою, одержує безкоштовно певну суму коштів на розвиток своєї справи. При цьому органам місцевого самоврядування

принципово важливо, щоб підприємці-початківці надали чіткі проекти, щоб нові малі або навіть мікропідприємства дали нові робочі місця і забезпечили свій внесок у розвиток економіки. Потрібно розвивати бізнес із акцентуванням на створення додаткових робочих місць і зростання попиту на продукцію.

Крім того, регіональні органи державної влади і місцевого самоврядування мають створити всі умови для безперешкодної реалізації виробленої продукції, шляхом створення пунктів збуту сільськогосподарської продукції, які потім передають її переробним підприємствам, або шляхом створення в кожному районі області сільськогосподарського кооперативу, який буде займатися на взаємовигідних умовах прийомом продукції у громадян. Але для того, щоб уся ця система працювала більш ефективно необхідно також стимулювати створення нових підприємств з переробки сільськогосподарської продукції.

В контексті сталого розвитку село – це не тільки агропромислове виробництво й особисте селянське господарство, але й соціальна сфера та сфера послуг.

У рамках державної програми «Будівництва доступного житла на 2010-2017 рр.» частина витрат на будівництво для молодих родин, що проживають у сільській місцевості, може фінансуватися з державного бюджету – 40 %, 30 % – з обласного бюджету й 30% виплачує молода родина. Відсоткове співвідношення може змінюватися, але підхід щодо акумулювання фінансових ресурсів з різних джерел є цілком доречним [4].

У випадку, якщо молода родина має двох і більше дітей, то відсоток фінансування частини будівництва сільськогосподарським підприємством може бути збільшений до 25%. І якщо молодий фахівець відпрацює на сільськогосподарському підприємстві 10 років, то житло йому передається у власність на безкоштовній основі.

Одним із головних завдань відродження села, поряд із формуванням економічних механізмів розвитку сільських територій, має стати зміцнення місцевого самоврядування, його організаційних і матеріальних засад, підняття ролі і місця громадськості у здійсненні реформ.

Для цього найближчим часом необхідно інтегрувати і зосередити на основних напрямках роботи із сільською молоддю зусилля й ресурси відповідно до вже прийнятих законів України, інших законодавчих та нормативних актів, національних, державних, галузевих програм і забезпечити невідкладне виконання визначених ними першорядних завдань.

Висновки та пропозиції. Прискорення прогресу в досягненні Цілей Розвитку Тисячоліття в Україні вимагає поліпшення соціально-побутових умов життя населення та соціального становлення молодих людей, розширення державної системи соціального захисту і соціальної допомоги різним категоріям сільської молоді, залучення до цієї роботи громадських організацій. Це передовсім передбачає:

- надання молодим сім'ям та самотнім молодим громадянам, які живуть у сільській місцевості, кредитів на будівництво (реконструкцію) та придбання житла;
- формування системи пільгового кредитування молоді на придбання товарів тривалого користування;
- удосконалення системи сезонного оздоровлення дітей і молоді з метою охоплення всіх, хто цього потребує, поліпшення умов і якості оздоровлення;

- підвищення якості щорічного медичного обстеження, забезпечення суцільної диспансеризації всіх молодих громадян і неповнолітніх на селі;
- створення ще більше можливостей для повноцінного навчання, праці, відпочинку, творчого і фізичного розвитку, соціалізації молодих інвалідів, що проживають на селі;
- створення умов для соціальної, психологічно-педагогічної, медичної, правової підтримки і реабілітації підлітків та молоді з девіантною поведінкою, зокрема шляхом їх залучення до роботи в молодіжних громадських організаціях, участі у фізкультурно-спортивних, туристичних, інформаційних, розважальних програмах і заходах, таборах праці та відпочинку, молодіжних трудових загонах.

Враховуючи те, що сталий розвиток суспільства неможливе без активної участі молоді в цьому процесі, найближчим часом необхідно здійснити низку заходів, які сприяли б формуванню активної життєвої позиції молодих людей, розширенню, консолідації, структуруванню молодіжного руху на засадах державності та єднання української нації, орієнтації молодіжних організацій на вирішення за активної підтримки органів влади конкретних соціальних проблем молоді, зокрема, сільської молоді [5]. Здійснення цих заходів, має відбуватися у напрямі:

- сприяння залученню молодих людей до діяльності громадських молодіжних і дитячих організацій на селі;
- популяризація соціальних проектів та ідей зі сталого розвитку через Інтернет-мережі.
- організаційної та фінансової підтримки на конкурсній основі програм, проектів молодіжних і дитячих громадських організацій, що спрямовані на соціальний розвиток молодих селян;
- сприяння розвитку волонтерства на селі;
- зміцнення соціального партнерства між органами державної влади та молодіжними і дитячими громадськими організаціями стосовно розробки і реалізації рішень з питань державної політики щодо дітей та молоді;
- удосконалення практики надання об'єднанням молоді та дітей у пільгове або безоплатне користування приміщень, споруд та іншого майна, необхідного для здійснення їх статутної діяльності.

Виконання вищезазначеного сприятиме просуванню концепції сталого людського розвитку, соціальної інтеграції та підвищенню якості життя. Тож, органам місцевого самоврядування за підтримки державної політики, необхідно шукати можливості та цілеспрямовано працювати для запуску процесу формалізованої соціальної мобілізації молоді.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. Про становище молоді в Україні (за підсумками 1999 р.): Щорічна доповідь Президентів України, Верховній Раді України, Кабінету Міністрів України/О.М.Балакірева, М. Ю. Варбан, О. А. Ганюков, В. А. Головенько та ін.– К.: Державний комітет молодіжної політики, спорту і туризму України, Український ін-т соціальних досліджень, 2000. – 159 с.

2. Грачев М. Демократия: методология исследования, анализ перспектив/ М. Грачев, А. Мадатов. – М.: «АЛКИГАММА», 2004. - 128с.
3. Сталый розвиток міст за участю громад: уроки з досвіду впровадження «Муниципальної програми врядування та сталого розвитку» / – Київ: ПРООН/МПВСР, 2008. – 48 с.
4. Нове покоління незалежної України (1991–2001 рр.): Щорічна доповідь Президентів України, Верховній Раді України, Кабінету Міністрів України про становище молоді в Україні (за підсумками 2001 р.) / Кол. авт.: В. А. Головенько та О. О. Яременко (кер-к) та ін. – К.: Державний інститут проблем сім'ї та молоді, 2002.– 211 с.
5. Переглянута Європейська Хартія щодо участі молоді в громадському житті на місцевому і регіональному рівні [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://eucharter.pedagog.org.ua/>.

УДК 330.341.1:338.43.01/02

ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ КЛАСТЕРНОГО УПРАВЛІННЯ РЕГІОНАЛЬНОЮ ЕКОНОМІКОЮ

Червяков І.М. – к.е.н., доцент, ПВНЗ «Херсонський економічно-правовий інститут»

Постановка проблеми. Впровадження інновацій призводить до якісного переходу, що приводить регіональну економічну систему до технологічного стрибка. Регіональне об'єднання виробників дозволяє лідирувати на ринку комплексам, а не окремим підприємствам, що відповідає сучасним вимогам розвитку ринкової економіки, що виражається, зокрема, і в скороченні трансакційних витрат, раціональному використанні природних і людських ресурсів.

Стан вивчення проблеми. Теоретичним і прикладним аспектам реструктуризації та реорганізації регіональних промислових комплексів присвячені розробки, представлені у наукових працях, таких науковців, як В. М. Заболотного, А. М. Власової, Б. А. Жаліло, С. М. Козаченка та інших. Ґрунтовний доробок щодо сформування та використання нової системи функціонування промисловості в умовах нестабільного середовища та економічного розвитку регіонального промислового комплексу в контексті забезпечення ефективності функціонування національної економіки здійснено вітчизняними науковцями: О. М. Алимовим, Б. М. Данилишиним, В. В. Микитенко, О. І. Тимченко, В. Ю. Худолей, А. І. Чухно, Л. Г. Чернюк, О. С. Шнипка та іншими.

Завдання дослідження. Метою статті є розробка теоретичних, методологічних та прикладних засад формування стратегії реструктуризації та реорганізації регіональних промислових комплексів та механізмів її реалізації шляхом створення регіональних зон інноваційного розвитку.

Результати дослідження. З іншого боку, прогресивний ефект, який досягається завдяки об'єднанню технологічних досягнень компаній, що знахо-